

SPIS TREŚCI

Przedmowa do I wydania (1995)	9
Przedmowa do III wydania (2002)	11
Wstęp do IV wydania (2008)	12
Literatura podstawowa	13

ZAGADNIENIA WPROWADZAJĄCE

1. Swoistość filozofii człowieka	15
2. Definicja filozofii człowieka	16
3. Pytania egzystencjalne	21
4. Filozofia człowieka a antropologia filozoficzna i inne nauki o człowieku	22
5. Metoda filozofii człowieka	24
6. Problematyka filozofii człowieka	25
7. „Być i mieć”	26

DZIEJE FILOZOFII CZŁOWIEKA

Wstęp	29
Starożytność	30
Średniowiecze	32
Czasy nowożytne	32
Filozofia człowieka w głównych kierunkach filozofii współczesnej	36
Wstęp	36
Neopozytywizm	37
Filozofia analityczna	39
Fenomenologia	40
Egzystencjalizm	44
Filozofia dialogu	45
Marksizm	46
Filozofia chrześcijańska	47
Uwagi końcowe	56

GLÓWNE PROBLEMY FILOZOFII CZŁOWIEKA

1. **Człowiek a świat zwierząt** 59
Mimo że człowiek wykazuje duże zewnętrzne podobieństwo do niektórych zwierząt, to jednak jest w świecie istotą wyjątkową, której podstawową cechą jest otwarcie poznawcze i wolitywne na wszelki byt.
2. **Cielesność człowieka** 64
Pierwiastek materialny stanowi istotny współczynnik człowieczeństwa i przejawia się w różnych jego fizycznych właściwościach. Pierwiastek duchowy zaś *organizuje* pierwiastek materialny człowieka.
3. **Pierwiastek duchowy człowieka** 69
Analiza czynności rozumu i woli świadczy o substancjalnej niematerialności duszy ludzkiej. Niematerialność ta jednak nie jest doskonała, gdyż niektóre przejawy dynamizmu duszy są zewnętrznie zależne od materii.
4. **Śmierć i nieśmiertelność** 80
Człowiek jako całość podlega wprowadzie śmierci, ale jego istotny element: dusza – dzięki swej duchowości – istnieje dalej, gdyż jest nieśmiertelna.
5. **Struktura umysłu ludzkiego i proces poznania umysłowego** 86
Poznanie ludzkie polega na intencjonalnym przyjęciu przedmiotu przez umysł w procesie, w którym można wyróżnić fazę czynną i bierną.
6. **Wolność ludzka** 90
Analiza poznania ludzkiego i czynności woli wykazuje, że człowiek przy podejmowaniu decyzji i w postępowaniu jest wolny. Jest to wolność podejmowania lub zaniechania działań, a w przypadku ich podjęcia – wolność określania ich treści.
7. **Stosunek pierwiastka duchowego do materialnego** 97
Związek pierwiastka duchowego i materialnego w człowieku najtrafniej wyjaśnia teoria jedności substancjalnej. Według tej teorii dusza stanowi formę substancjalną ciała ludzkiego.
8. **Osoba ludzka oraz jej prawa i obowiązki** 104
Pierwiastek duchowy i materialny tworzą jedną substancję, jedną naturę i jedną osobę ludzką, która jest ostatecznym podmiotem wszystkich działań. Stanowi też podstawę godności człowieka oraz przysługujących mu praw i ciążących na nim obowiązków.

9. Pochodzenie człowieka	111
Człowiek jako byt kompletny nie mógł powstać wskutek samych dynamizmów mineralnych, roślinnych lub zwierzęcych. Możliwość powstania drogą ewolucji „samego ciała ludzkiego”, tzn. bez sfery intelektualnej i związanej z nią wolności, jest sprawą sporną.	
10. Człowiek a świat wartości	115
Człowiek urzeczywistnia sens własnego bytowania przez harmonijny rozwój wszystkich swych możliwości, co dokonuje się przez realizację różnorodnych wartości.	
11. Człowiek twórcą kultury	123
Człowiek jest twórcą kultury i równocześnie jej odbiorcą. Działalność kulturowa, właściwa tylko człowiekowi, stanowi podstawową dziedzinę aktywności ludzkiej w świecie.	
12. Człowiek istotą historyczną	129
Człowiek jest istotą historyczną. Istnieje i działa w dziejach, od których zależy i które równocześnie współtworzy.	
13. Człowiek istotą dialogiczną	134
Człowiek jako osoba jest istotą zwróconą ku drugiemu człowiekowi, ku innym ludziom, jest istotą dialogiczną. W dialogu z innymi ludźmi może siebie pełniej odkrywać, rozumieć i urzeczywistniać.	
14. Człowiek istotą społeczną	138
Człowiek jest istotą społeczną, dlatego swoje człowieczeństwo może w pełni urzeczywistniać tylko wspólnie z innymi ludźmi. Przejawia się to w tym, że jest otwarty na innych ludzi, potrzebuje ich i wraz z nimi tworzy różne formy społeczności.	
15. Człowiek istotą religijną	141
Człowiek jako byt świadomy i wolny, wobec faktu własnej niewystarczalności, a równocześnie świadom własnej transcendencji, poszukuje Bytu Absolutnego (Boga) i może wejść z nim w dialog, który bywa nazywany religią.	
16. Człowiek – Absolut?	146

ANTOLOGIA TEKSTÓW NA TEMAT CZŁOWIEKA

Szczegółowy spis treści – zob. na początku *Antologii*, s. 150-151

Table of contents / Theses	281
Table des matières / Thèses	285
Indeks osób i ważniejszych pojęć	289
<i>Index of Names and Subjects</i>	289
<i>Index des noms de personnes et sujets traités</i>	289